

Nr 219.

Godkänd av första kammaren den 28 april 1937.

Godkänd av andra kammaren den 28 april 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av de Östra centralbanans järnvägsaktiebolag tillhöriga järnvägarna jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 100.)

Till Konungen.

I en den 19 februari 1937 dagtecknad proposition, nr 129, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen medgiva, att de Östra centralbanans järnvägsaktiebolag tillhöriga järnvägarna må av staten förvärfvas i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunder.

I två likalydande motioner (I: 221 och II: 433) har hemställts, att riksdagen ville hemställa till Kungl. Maj:t att hänskjuta frågan om fastställande av ersättning åt Norsholm—Västervik—Hultsfreds järnvägar för i anledning av Östra Centralbanans förstatligande uppkommande förluster åt gode män enligt lagen om skiljemän att avdömas i enlighet med i motionerna angivna huvudgrunder, eller att, därest detta yrkande icke skulle vinna riksdagens bifall, ersättningen enligt i gällande samtrafikföreskrifter fastställda, i propositionen återgivna grunder måtte under en tid av femton år beräknas efter en väsentligt förhöjd procentsats.

Förevarande förslag, vilket tillkommit för att säkerställa Östra centralbanans fortbestånd, innebär, att nämnda företag övertages av staten. Köpskillingen skall utgå på så sätt att staten åtager sig ansvaret för företagets skulder, däribland de fyra utestående statslånen till ett sammanlagt kapitalbelopp av cirka 2,750,000 kronor. Belysande för banans ringa bärighet som enskilt företag är att vid erforderliga framtida avsättningar till förnyelsefond anläggningen ej beräknas lämna tillräcklig avkastning ens till förräntning av statslånen.

Med hänsyn till banans av järnvägsstyrelsen vitsordade stora betydelse för omkringliggande bygd och för dess näringsliv har riksdagen ej velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Såsom i propositionen närmare utvecklas medför Östra centralbanans införlivning med statsbanenätet att viss godstrafik övergår från angränsande privata banor till statens järnvägar. För Norsholm—Västervik—Hultsfreds järnvägar uppskattas bruttominskningen i fraktintäkter till 40,000 kronor årligen. I väckta motioner har nu framhållits, att den ersättning, som statens järnvägar enligt gällande allmänna samtrafikavtal är skyldig betala nyssnämnda privatbana (det första året 40 procent av den förlorade fraktbruttosumman cirka 40,000 kronor och därefter 36, 32 o. s. v. procent), i detta fall ej motsvarade den verkliga nettoförlusten. För egen del vill riksdagen erinra om de uppoffringar, staten redan haft att vidkännas och nu ytterligare genom Östra centralbanans inlösen torde få vidkännas i samband med regleringen av statslån, utlämnade till enskilda järnvägar i dessa trakter. Med hänsyn härtill måste det vara tveksamt huruvida de nu motionsvis framkomna kraven böra tillmötesgå. Emellertid lärer visst avseende också få fästas vid att Östra centralbanans förstatligande och därmed följande trafikavledning ej torde hava av vederbörande landsting tagits i beräkning vid 1936 års reglering av Norsholm—Västerviksbanans skuldförhållanden. Genom landstingets mellankomst kunde då sistnämnda järnvägsföretag träffa uppgörelse om betalning av banans skuld till staten å 5,718,403 kronor 71 öre med ett engångsbelopp av 1,440,000 kronor. Denna omständighet har i motionerna särskilt åberopats som skäl för en jämkning i nyssnämnda allmänna ersättningsgrunder. Riksdagen vill ifrågasätta, att frågan tages under förnyat övervägande av Kungl. Maj:t, sedan bland annat närmare utredning införskaffats rörande den nettoinkomstminskning, varav Västerviksbanan kan drabbas genom ifrågasvarande trafiköverflyttning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen medgivit, att de Östra centralbanans aktiebolag tillhöriga järnvägarna må av staten förvärfvas i enlighet med de av departementschefen i statsrådsprotokollet den 19 februari 1937 förordade grunderna.

Stockholm den 28 april 1937.

Med undersåtlig vördnad.